

Sakkizinchisi Yettitadan biridir — Ikkinchi qism

Muqaddas Kitob bashoratidagi shohliklar

Jeff Pippenger

2023-09-15

Oldingi maqolada biz Millerchilar Rimni butparast Rim va papalik Rimidan ortiq tarzda ko‘ra olmaganliklarini aniqladik, garchi ular bu ikki hokimiyat o‘rtasidagi farqlarni ko‘rib chiqqan bo‘lsalar ham. Millerchilar uchun butparast Rim bilan papalik Rimi o‘rtasidagi farqlar ularni papalik Rimi butparast Rimning to‘rtinchi shohligidan keyin kelgan beshinchi shohlik ekanini anglashga olib bormadi. 1844-yildagi umidsizlikdan so‘ng, Oq opa Vahiy 12 va 13-boblardagi uch hokimiyatni Vahiy 12-bobdagi ajdarho, so‘ngra 13-bobda dengizdan chiqqan mahluq sifatidagi papalik va undan keyin yerdan chiqqan mahluq sifatidagi Amerika Qo‘shma Shtatlari deb aniqladi. Poydevor qo‘yilgandan keyin, Rabbiiy Vahiyning 16-bobida dunyoni Armageddonga olib boradigan ajdarho, mahluq va soxta payg‘ambarning uch karra ittifoqi haqidagi nurni ochdi.

Ushbu ramzlar uchraydigan bashoratlar silsilasi Vahiy 12-bobdan, Masihni tug‘ilgan paytidayoq yo‘q qilishga uringan ajdaho bilan boshlanadi. Ajdaho Shayton ekani aytiladi (Vahiy 12:9); Najotkorni o‘limga mahkum etish uchun Hirodni harakatga keltirgan aynan o‘sha edi. Ammo xristian erasining dastlabki asrlarida Masihga va Uning xalqiga qarshi urush olib borishda Shaytonning bosh vositasi butparastlik hukmron din bo‘lgan Rim imperiyasi edi. Shunday qilib, ajdaho, avvalo, Shaytonni ifodalasa-da, ikkilamchi ma’noda u butparast Rimning ramzidir.

13-bobda (1–10-oyatlar) yana bir hayvon — “qoplonga o‘xshash” hayvon — tasvirlanadi; unga ajdaho “o‘z qudratini, o‘z taxtini va ulkan hokimiyatni” berdi. Aksariyat protestantlar ishonganidek, bu timsol qadimgi Rim imperiyasi bir vaqtlar egallab turgan qudrat, taxt va hokimiyatni meros qilib olgan papalikni ifodalaydi. Qoplonga o‘xshash hayvon haqida shunday deyilgan: “Unga katta gaplar va kufrlar so‘zlaydigan bir og‘iz berildi.... Va u Xudoga qarshi kufr aytish uchun, Uning nomiga, Uning maskaniga va osmonda yashovchilarga kufr aytish uchun og‘zini ochdi. Va unga azizlar bilan urush qilish va ularni yengish huquqi berildi; va unga barcha qabilalar, tillar va xalqlar ustidan hokimiyat berildi.” Doniyor 7 dagi kichik shoxning ta’rifiga deyarli aynan mos keladigan bu bashorat, shubhasiz, papalikka ishora qiladi.

“‘Unga qirq ikki oy davom etish uchun hokimiyat berildi.’ Va payg‘ambar deydi: ‘Men uning boshlaridan birini go‘yo o‘lim darajasida yaralanganini ko‘rdim.’ Va yana: ‘Kim boshqalarni asirlikka olib borsa, o‘zi ham asirlikka ketadi; kim qilich bilan o‘ldirsa, o‘zi ham qilich bilan o‘ldirilishi kerak.’ Qirq ikki oy — Doniyor 7 dagi ‘vaqt, vaqtlar va yarim vaqt’, ya’ni uch yarim yil yoki 1260 kun bilan aynandir; bu davr davomida papalik hokimiyati Xudoning xalqiga zulm qilishi kerak edi. Avvalgi boblarda bayon etilganidek, bu davr milodiy 538-yilda papalikning ustunligi bilan boshlangan va 1798-yilda yakunlangan. O‘sha paytda papa fransuz qo‘shini tomonidan asir olindi, papalik hokimiyati o‘limli yarasini oldi va bashorat bajo bo‘ldi: ‘Kim boshqalarni asirlikka olib borsa, o‘zi ham asirlikka ketadi.’”

“Bu yerda yana bir timsol kiritiladi. Payg‘ambar shunday deydi: ‘Men yerdan chiqib kelayotgan boshqa bir vahshiyni ko‘rdim; uning qo‘zichoqnikidek ikki shoxi bor edi.’ 11-oyat. Bu vahshiyning ham tashqi ko‘rinishi, ham uning ko‘tarilib chiqish tarzi, u ifodalovchi xalq avvalgi timsollar ostida ko‘rsatilganlardan farq qilishini bildiradi. Dunyoga hukmronlik qilgan buyuk saltanatlar Doniyor payg‘ambarga yirtqich hayvonlar sifatida namoyon etilgan bo‘lib, ular ‘osmonning to‘rt shamoli ulkan dengiz ustida qattiq qo‘zg‘alganda’ ko‘tarilib chiqqan edi. Doniyor 7:2. Vahiy 17-bobda bir farishta suvlar ‘xalqlar, olomonlar, elatlar va tillar’ni anglatishini tushuntirdi. Vahiy 17:15. Shamollar nizoning timsolidir. Osmonning to‘rt shamolining ulkan dengiz ustida qattiq qo‘zg‘alishi saltanatlar hokimiyatga erishgan dahshatli zabt etish va inqilob manzaralarini ifodalaydi.”

“Ammo qo‘zichoqsimon shoxlarga ega bo‘lgan maxluq ‘yerdan chiqib kelayotgan’ holda ko‘rindi.” Demak, o‘zini qaror toptirish uchun boshqa hokimiyatlarni ag‘darib tashlash o‘rniga, shu tarzda ifodalangan xalq ilgari egallanmagan hududda paydo bo‘lishi hamda asta-sekin va tinch yo‘l bilan o‘zib borishi kerak edi. Shunday ekan, u Eski Dunyoning gavjum va o‘zaro kurashayotgan millatlari orasidan — “xalqlar, olomonlar, elatlar va tillar”ning o‘sha g‘alayonli dengizidan — chiqishi mumkin emas edi. Uni G‘arbiy Qit‘adan izlash lozim edi.

“Yangi Dunyoning qaysi xalqi 1798 yilda kuch-qudrat sari ko‘tarilib, qudrat va ulug‘lik va‘dasini berar hamda dunyoning e‘tiborini tortayotgan edi? Ramzning tatbiqi borasida hech qanday savolga o‘rin yo‘q. Bu bashoratning tavsiflariga bitta xalq, faqat bitta xalq mos keladi; u shubhasiz Amerika Qo‘shma Shtatlariga ishora qiladi. Muqaddas muallifning fikri, deyarli ayni so‘zlari, bu xalqning paydo bo‘lishi va o‘zishini tasvirlashda notiq va tarixchi tomonidan qayta-qayta, o‘zlari sezmagan holda qo‘llangan. Mahluq “yerdan chiqib kelayotgan” holda ko‘rildi; tarjimonlarga ko‘ra, bu yerda “chiqib kelayotgan” deb tarjima qilingan so‘z so‘zma-so‘z “o‘simlik kabi o‘smoq yoki unib chiqmoq” ma‘nosini anglatadi. Va, ko‘rganimizdek, bu xalq ilgari egallanmagan hududda paydo bo‘lishi kerak edi. Taniqli bir muallif Amerika Qo‘shma Shtatlarining yuksalishini tasvirlar ekan, “uning bo‘shliqdan paydo bo‘lishi sir-sinoati” haqida so‘z yuritadi va shunday deydi: “Biz sokin urug‘ singari imperiyaga aylandik.” — G. A. Townsend, *The New World Compared With the Old*, 462-bet. 1850 yilda bir Yevropa jurnali Amerika Qo‘shma Shtatlarini “paydo bo‘lib kelayotgan” va “yerning sukunati orasida kundan-kunga o‘z qudrati va g‘ururiga qo‘shib borayotgan” ajoyib bir imperiya deb atagan edi. — *The Dublin Nation*. Edward Everett, bu xalqning Pilgrim asoschilari haqida so‘zlagan nutqida shunday degan edi: “Ular Leydenning kichik jamoati vijdon erkinligidan bahramand bo‘lishi mumkin bo‘lgan, xiraligi bilan bezarar va olisligi bilan xavfsiz bir panoh joy izladilarmi? Mana, ular tinch fath orqali ... xoch bayroqlarini ko‘targan ulkan o‘lkalarni ko‘ring!” — Massachusetts shtatining Plymouth shahrida 1824 yil 22 dekabrda so‘zlangan nutq, 11-bet.”

“Va uning qo‘zichoqnikiga o‘xshash ikkita shoxi bor edi.’ Qo‘zichoqsimon shoxlar yoshlikni, beg‘uborlikni va muloyimlikni bildiradi hamda 1798-yilda payg‘ambarga ‘ko‘tarilib chiqayotgan’ tarzda ko‘rsatilgan Amerika Qo‘shma Shtatlarining tabiatini munosib ravishda ifodalaydi. Dastlab Amerikaga qochib kelib, qirolik zulmi va ruhoniylar toqatsizligidan panoh izlagan masihiy surgunlar orasida fuqaroviy va diniy erkinlikning keng poydevori ustiga davlat barpo etishga qat‘iy ahd qilganlar ko‘p edi. Ularning qarashlari Mustaqillik Deklaratsiyasida

o‘z ifodasini topdi; unda ‘barcha odamlar teng yaratilganligi’ va ularga ‘hayot, erkinlik va baxt-saodatga intilish’ning ajralmas huquqi berilgani haqidagi buyuk haqiqat bayon etilgan. Konstitutsiya esa xalqqa o‘zini o‘zi boshqarish huquqini kafolatlaydi va xalq ovozi bilan saylangan vakillar qonunlarni chiqarishi hamda amalga oshirishi belgilab qo‘yiladi. Diniy e‘tiqod erkinligi ham berildi; har bir kishiga vijdoni amriga muvofiq Xudoga sajda qilishga ruxsat etildi. Respublika boshqaruvi va protestantizm millatning asosiy tamoyillariga aylandi. Ana shu tamoyillar uning qudrati va ravnaqining siridir. Butun xristian olamidagi zulm ko‘rgan va ezilganlar bu yurtga qiziqish va umid bilan yuzlandilar. Millionlab kishilar uning qirg‘oqlariga intildilar va Amerika Qo‘shma Shtatlari yer yuzidagi eng qudratli xalqlar qatoridan o‘rin oldi.”

“Ammo qo‘zichoqnika o‘xshash shoxlari bor hayvon ‘ajdahoday gapirdi. U birinchi hayvonning butun hokimiyatini uning huzurida amalga oshiradi va yer yuzini hamda unda yashovchilarni o‘limli yarasi tuzalgan birinchi hayvonga sajda qilishga majbur etadi; ... yer yuzida yashovchilarga, qilichdan yara olgan, ammo tirik qolgan o‘sha hayvonning tasvirini yasashlari kerakligini aytadi.’ Vahiy 13:11–14.” Buyuk kurash, 438–441.

Mazkur parcha o‘n ikkinchi va o‘n uchinchi boblar Vahiy kitobining o‘n oltinchi bobida dunyoni Armageddonga yetaklaydigan uch kuchni — ajdarhoni, maxluqni va soxta payg‘ambarni — aniqlab berishini ko‘rsatadi. Bu uch kuchning har biri aynan bir xil bashoriy tarixni qamrab oluvchi o‘ziga xos alohida boblariga ega. Doniyor kitobining o‘n birinchi bobidagi oxirgi olti oyat “Va oxirzamonda” degan so‘zlar bilan boshlanadi; bu esa 1798 yil edi. So‘ngra bu olti oyat papalikning yakuniy harakatlarini, Doniyor o‘n ikkinchi bobning birinchi oyatida Mixail o‘rnidan turib, insoniy sinov muddati tugashi va yetti oxirgi balo kirib kelishigacha bo‘lgan voqealarni aniqlab beradi. O‘n birinchi bobning qirq to‘rtinchi oyatida esa papalikni g‘azablantiradigan hamda sinov muddati tugashidan sal oldin yuz beradigan qonli qirg‘inni boshlab beradigan o‘sha soatning xabari “sharqdan va shimoldan keladigan xabarlar” sifatida ifodalanadi.

Sharq va shimoldan keladigan xabar oxirgi ogohlantirish xabarini anglatadi, chunki u Mixoil o‘rnidan turishidan sal oldin e‘lon qilinadi. Bu Muqaddas Ruhning to‘kilishi davrida e‘lon qilinadigan uchinchi farishtaning xabaridir. Doniyor bu xabarni ikki tomonlama qilib ifodalagan. Papalikni g‘azablantiradigan “shimol” xabari “shimol shohi”ni papalik hokimiyati deb aniqlaydigan xabardir, “sharq” xabari esa sharq farzandlari xabari bo‘lib, bu Islomdir. Albatta, uning yana boshqa muhim ma‘nolari ham bor, biroq sharq Islomning timsolidir va Masihga qarshi kuch haqiqiy Shimol Shohining qalbakilashtirilgan soxtasidir. Shimol shohining tamg‘asini (hayvonning tamg‘asini) qabul qilishdan ogohlantiradigan uchinchi farishtaning xabari, shuningdek, Islom Qo‘shma Shtatlar uchun gunoh kosasi to‘lib-toshgan nuqtada zarba berishini ham ogohlantiradi, Qo‘shma Shtatlar esa o‘z gunoh kosasini yakshanba qonunida to‘ldiradi.

Vahiy kitobining o‘n uchinchi bobi, o‘n birinchi oyatdan boshlab va undan keyingi oyatlar davomida ayni o‘sha bashoratli tarixni ko‘rsatadi, va u ham oxirzamonning 1798-yilidagi davridan boshlanadi.

“1798-yilda Yangi Dunyodagi qaysi xalq kuch-qudratga ko‘tarilib borar, quvvat va buyuklik va‘dasini berar hamda butun dunyoning e‘tiborini o‘ziga tortar edi? Bu ramzning tatbiqi

borasida hech qanday savol bo'lishi mumkin emas. Bu bashoratning tavsiflariga faqat bitta xalq, va faqat o'sha birgina xalq mos keladi; u shubhasiz ravishda Amerika Qo'shma Shtatlariga ishora qiladi." The Great Controversy, 440.

Vahiy kitobining o'n uchinchi bobi, o'n birinchi oyatdan o'n sakkizinchi oyatgacha bo'lgan qismida, Doniyor kitobining o'n birinchi bobi, qirqinchi oyatdan qirq beshinchi oyatgacha bo'lgan qismida bayon etilgan ayni bir bashoriy tarix qamrab olingan. Doniyordagi oyatlarda bo'lgani kabi, Qo'shma Shtatlarning roli haqidagi hikoya ham sinov muddatining yopilishi bilan nihoyasiga yetadi, chunki Qo'shma Shtatlar dunyoni mahluqning tamg'asini qabul qilishga majbur qiladi. So'ngra, Doniyor o'n birinchi bobda bo'lgani kabi, vaqtning xabari o'n to'rtinchi bobda taqdim etiladi. Har ikki parchada tuzilma aynan bir xildir; bundan mustasno jihati shuki, Doniyorning oyatlari papalik faoliyatlarini tasvirlaydi, Vahiy kitobining o'n uchinchi bobi esa Qo'shma Shtatlarning rolini aniqlab beradi. Ana shu ikki yo'nalish orqali biz Vahiy kitobining o'n yettinchi bobi ham ayni tarixni qamrab olishini ko'ramiz, biroq u o'nta shoh sifatida tasvirlangan, ya'ni Birlashgan Millatlar Tashkiloti bo'lgan ajdahoning rolini ta'kidlaydi. Ko'rib chiqilgan bu uch bob satr ustiga satr tarzida ajdaho, mahluq va soxta payg'ambarning rolini aniqlab beradi; ular o'n oltinchi bobda dunyoni Armageddonga olib boradilar. Shu bois, Yuhanno bizga o'n yettinchi bob boshlanganda, Rim fohishasining hukmi haqida unga aytib berish uchun kelgan zot yetti oxirgi baloni to'kkan farishtalardan biri ekanini ma'lum qilishi katta ahamiyatga egadir.

Yetti kosaga ega bo'lgan yetti farishtadan biri kelib, men bilan gaplashib dedi: "Bu yerga kel; men senga ko'p suvlar ustida o'tirgan buyuk fohishaning hukmini ko'rsataman. Yer podshohlari u bilan zino qilganlar, yer yuzida yashovchilar esa uning zinosi sharobidan mast bo'lganlar." Vahiy 17:1, 2.

Millerchilar uchun masala butparast Rim va papalik Rimi haqida edi, ammo oxirida gap uch tomonlama ittifoq haqida ketadi. O'n ikkinchi va o'n uchinchi boblarda u o'sha uch hokimiyatni qanday aniq belgilagan bo'lsa, xuddi shunday o'n yettinchi bobdagi ayolni ham papalik sifatida aniq belgilaydi.

Vahiy 17-bobdagi ayol [Bobil] "binafsha va qirmizi ranglarga burkangan, oltin, qimmatbaho toshlar va marvaridlar bilan bezangan, qo'lida jirkanch narsalar va nopoklikka to'la oltin kosa tutgan; ... va uning peshonasiga: 'Sir, buyuk Bobil, fohishalarning onasi', deb yozilgan ism bor edi", deb tasvirlanadi. Payg'ambar shunday deydi: "Men ayolni azizlarning qoni va Isoning shahidlarining qoni bilan mast holda ko'rdim." Yana Bobil "yer shohlarining ustidan hukmronlik qiluvchi o'sha buyuk shahar", deb e'lon qilinadi. Vahiy 17:4–6, 18. Xristian olami monarxlari ustidan shuncha asrlar davomida mustabidona hukmronlikni saqlab kelgan qudrat — Rimdir." Buyuk kurash, 382.

Xo'sh, o'n yettinchi bobda ifodalangan bashoratli tarix qachondan boshlanadi?

Shunday qilib, u meni ruhda sahroga olib ketdi; va men qip-qizil rangli, kufr nomlariga to'la, yetti boshli va o'n shoxli bir hayvon ustida o'tirgan bir ayolni ko'rdim. Ayol binafsha va qirmizi ranglarga burkangan, oltin, qimmatbaho toshlar va marvaridlar bilan bezangan edi; uning qo'lida zinosining jirkanchliklari va nopokliklariga to'la oltin kosa bor edi. Uning

peshonasiga esa bir nom yozilgan edi: SIR, BUYUK BOBIL, FOHISHALARNING VA YER YUZIDAGI JIRKANCHLIK LARNING ONASI. Va men ayolni azizlarning qoni hamda Isoning shahidlarining qoni bilan mast bo'lgan holda ko'rdim; va uni ko'rganimda, nihoyatda hayratga tushdim. Vahiy 17:3–6.

Yuhanno ayolni ko'rishi uchun, u vahiyona tarzda cho'lga olib chiqiladi; Yuhannoning o'zi esa bu cho'lni o'n ikkinchi bobda ikki guvoh bilan bog'liq holda papa hokimiyatining ming ikki yuz oltmish yili sifatida allaqachon belgilab qo'ygan.

Va ayol sahroga qochib ketdi; u yerda Xudo tomonidan uning uchun tayyorlangan bir joy bor edi, toki ular uni o'sha yerda ming ikki yuz oltmish kun boqsinar.... Va ayolga ulkan burgutning ikki qanoti berildi, toki u ilonning yuzidan sahroga, o'z joyiga uchib borsin; u yerda u bir vaqt, vaqtlar va yarim vaqt davomida oziqlantiriladi. Vahiy 12:6, 14.

Yuhanno payg'ambarlik jihatidan sahro davriga ko'chirildi, ammo uchinchi oyat va undan keyingi oyatlar Yuhanno o'n ikki yuz oltmish yilning aynan qaysi nuqtasiga olib borilganini aniq ko'rsatadi, chunki o'sha ayol ta'qibning qoni bilan allaqachon mast bo'lib ulgurgan edi va u allaqachon “fohishalarning onasi” edi. Yuhanno sahro davrining oxiriga olib borildi, chunki ayol allaqachon ta'qibning qonidan ichgan edi va protestant jamoatlar allaqachon uning bag'riga qaytib, uning qizlariga aylanayotgan edi, zero u o'sha davrda “fohishalarning onasi” deb tanilgan edi. Uning allaqachon qizlari bor edi. O'n yettinchi bobdagi Yuhannoning guvohligi 1798-yilda boshlandi; xuddi shu payg'ambarlik tarixi ham Doniyor o'n birinchi bobdagi hayvonni va Vahiy o'n uchinchi bobdagi soxta payg'ambari ifodalagan edi.

Boshqa ikki qator bilan bo'lgani kabi, o'n yettinchi bob yakunlanganda, o'n sakkizinchi bob so'ngra o'sha soatning xabarini aniqlab beradi. Uch qismli ittifoqning har biri uchun bittadan — uchta bashoratli qator. Ularning barchasi 1798-yilda boshlanib, sinov muddatining yopilishigacha davom etadigan ayni bir tarixiy tuzilma ustida tasvirlangan bo'lib, uchulasi ham yakuniy ogohlantirish xabarini ta'kidlaydi.

Habakkukning Jadvallari Vahiy kitobining o'n yettinchi bobidagi mavzuni ancha batafsilroq yoritadi, shu bois endi men Muqaddas Kitob bashoratining sakkizta shohligini bayon etadigan bobda ifodalangan topishmoqqa o'taman.

Va mana donolikdadir. Yetti bosh — ayol o'tirgan yetti tog'dir. Yana yetti shoh bor: beshtasi qulagan, bittasi bor, boshqasi esa hali kelmagan; u kelgach, oz muddat turmog'i kerak. Bor edi-yu, endi yo'q bo'lgan mahluq esa sakkizinchisidir, ammo yettining ichidandir va halokatga ketadi. Vahiy 17:9–11.

Doniyor Nabuʼhadnazzarga dedi: “Oltindan bo'lgan bu bosh sensan.”

Va inson o'g'illari qayerda yashamasinlar, dala hayvonlari va osmon qushlarini U sening qo'lingga topshirdi hamda seni ularning barchasi ustidan hukmdor qildi. O'sha oltin bosh sensan. Daniel 2:38.

Doniyor ham Navuxadnazarga shunday dedi: “Ey podshoh, sen podshohlar podshohisan.”

Ey shoh, sen shohlar shohisan; chunki osmon Xudosi senga podshohlikni, qudratni, kuchni va shon-shuhratni bergandir. Doniyor 2:37.

Nabuxadnazar “bosh” edi va u shoh edi; u shohlar shohi ham edi, chunki u tasvirda ifodalangan shohliklarning birinchisini ifoda etardi. Nabuxadnazar oltin bilan ifodalangan shoh edi, va boshqa shohliklar hamda shohlar tasvirdagi boshqa metallar bilan ifodalanar edi, ammo Nabuxadnazar birinchi edi va shu bois shohlarning shohi edi. Hozircha biz to‘xtalib o‘tmaydigan yana bir daraja shuki, Bobil shohligi haqiqiy Shohlar Shohi bo‘lgan Masihga taqlid qilishga intiladigan shohlikni ifodalaydi.

Ishayoning ikki ming besh yuz yigirma yillik bashoratlar (Levilar 26 dagi yetti vaqt) haqidagi guvohligining boshida Ishayo shohlarni boshlar sifatida aynan ko‘rsatadi.

Chunki Suriyaning boshi Damashqdir, Damashqning boshi esa Rezin; va oltmish besh yil ichida Efrayim shunday parchalanadiki, u endi xalq bo‘lmaydi. Efrayimning boshi Samariya, Samariyaning boshi esa Remaliyoning o‘g‘lidir. Agar sizlar ishonmasangizlar, albatta, sobit bo‘lmaysizlar. Ishayo 7:7, 8.

Ishayo faqat Samariyaning shimoliy saltanati va Yahudoning janubiy saltanati ustidan belgilangan ikki ming besh yuz yigirma yillik ikki vaqt davrining boshlanish nuqtasini bayon etmoqda, va buni qilar ekan, u bir xalqning poytaxt shahri uning boshi ekaniga, hamda shoh esa poytaxt shaharning boshi ekaniga doir ikki guvohni ham keltiradi. “Bosh” — shoh va saltanatdir. Vahiy kitobida ham xuddi Doniyordagidek shu bashorat yo‘nalishi davom ettiriladi.

Shunday ekan, Yuhanno 1798-yilga olib borilib, yettita “bosh” borligini ko‘rsatuvchi jumboq unga taqdim etilganda, bu yerda yettita shohlik nazarda tutilayotganini aniqlamoqda. So‘ng unga boshlarning yoki shohliklarning beshtasi qulagani aytiladi. 1798-yilda Muqaddas Kitob bashoratidagi beshinchi shohlik endigina qulagan edi, chunki u keyinchalik shifo topadigan halokatli yara olgan edi.

1798-yildagi oxirzamon tarixida turib turgan Yuhannoga, boshlarning biridan biri “bor” ekani ham aytiladi. Muqaddas Kitob bashoratidagi oltinchi shohlik 1798-yilda boshlangan, shuning uchun Yuhanno bashorat orqali 1798-yilga olib borilganida, o‘sha paytda mavjud bo‘lgan shohlik Amerika Qo‘shma Shtatlari edi; unga, bundan tashqari, yettinchi shohlik 1798-yilga nisbatan hali kelajakda ekani, chunki u hali kelmagan edi, ma’lum qilindi. 1798-yilga nisbatan hali kelajakda bo‘lgan yettinchi shohlik, o‘n shoh orqali ifodalangan va Vahiy kitobining o‘n yettinchi bobining mavzusi bo‘lgan Birlashgan Millatlardir. Ammo yettitaning ichidan bo‘lgan sakkizinchi ham bor. Rim har doim sakkizinchi bo‘lib paydo bo‘ladi va u yettidandir.

O‘n yettinchi bobning mazmuni haqida aytiladigan gap ko‘p, biroq biz shunchaki o‘n yettinchi bobda tasvirlangan, Injil bashoratidagi sakkizta shohlikni aniqlab olyapmiz, toki Millerchilar tushunchasidagi to‘rtta shohlik Vahiy kitobining o‘n yettinchi bobi dagi sakkizta shohlik bilan qanday mos kelishini ko‘raylik.

Bu masalaga keyingi maqolada to‘xtalamiz.